
Kyrkomötet**Kyrkorättsnämndens yttrande 2024:2y**

Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka

Kyrkorättsnämndens yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m., avsnitt två: Svenska kyrkan i utlandet – ny organisation för en långsiktigt hållbar utlandskyrka.

I yttrandet behandlas också motionen 2024:33, Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan.

Skrivelsen

I denna del av skrivelsen lägger kyrkostyrelsen fram förslag till ändringar i 2, 4, 31, 32, 34, 57 och 59 kap. kyrkoordningen, som berör Svenska kyrkan i utlandet. Ändringarna föranleds av kyrkostyrelsens inriktningsbeslut från 2023 om vissa organisationsförändringar avseende verksamheten inom Svenska kyrkan i utlandet, vilket i sin tur medför behov av ändringar i kyrkoordningen avseende församlingssamverkan, församlingsinstruktion, prästerlig organisation, mobil verksamhet, anställningar och ekumenik. De föreslagna ändringarna i kyrkoordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Bestämmelserna i 57 kap. i den nya lydelsen tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad.

Kyrkorättsnämnden konstaterar följande. Om kyrkostyrelsens förslag vinner bifall införs ett nytt begrepp i kyrkoordningen, nämligen *kyrkoherdens tjänstgöringsområde*. Nämnden har ett antal förslag till ändringar i de föreslagna bestämmelserna, i syfte att underlätta förståelsen, läsbarheten samt harmoniera skrivningarna med befintliga kyrkoordningsbestämmelser. Nedan redovisas de lydelse som kyrkorättsnämnden förespråkar. I de delar av kyrkostyrelsens förslag som inte omnämns nedan föreslås inga ändringar av kyrkorättsnämnden. Notera således att samtliga förslag som kyrkostyrelsen föreslagit i skrivelsen inte återges i kyrkorättsnämndens yttrande.

Kyrkorättsnämnden noterar att det föreslås regleras i kyrkoordningen att en samverkanskommitté ska finnas. I skrivelsen anges också att utlandsförsamlingarna ska samverka genom tecknande av avtal, *samförståndsavtal*. Eftersom skrivelsens formulering bara kan tolkas som att samförståndsavtalen ska vara obligatoriska anser kyrkorättsnämnden att avtalens förekomst bör regleras i 2 kap. 14 § kyrkoordningen. I förslagen till 2 kap. 9 och 14 §§ kyrkoordningen föreslår därför kyrkorättsnämnden dels kompletterande skrivningar, dels en harmonisering med andra kyrkoordningsbestämmelser enligt följande.

2 kap.

9 §

Kyrkoherden leder all verksamhet i församlingar och pastorat.

Inom Svenska kyrkan i utlandet leder kyrkoherden även den mobila verksamheten inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde.

Det finns närmare bestämmelser om kyrkoherden i 5 kap. och 34 kap. 1, 2 och 9 §§.

14 §

Utlandsförsamlingarna inom en kyrkoherdes tjänstgöringsområde ska samverka avseende planering och utveckling av verksamheten. För sådan samverkan ska församlingarna dels bilda en samverkanskommitté, dels sluta samförståndsavtal.

Kyrkoherden är ledamot i samverkanskommittén.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om samverkanskommittén.

Kyrkorättsnämnden föreslår vidare att den paragraf som kyrkostyrelsen föreslår ska införas i 4 kap. 6 a § kyrkoordningen istället bör införas som en ny paragraf i 5 kap. kyrkoordningen. Detta för att bättre harmoniera med befintliga bestämmelser och deras placering. Av samma anledning föreslår kyrkorättsnämnden också en omdisponering av innehållet i den föreslagna bestämmelsen. Sammantaget medför detta att kyrkorättsnämnden föreslår följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

7 §

Kyrkoherden har, även om han eller hon inte är ledamot, rätt att närvara vid sammanträden med ett organ till vilket kyrkorådet har delegerat beslutanderätt eller givit uppdrag att bereda kyrkorådets ärenden. Kyrkoherden har rätt att delta i överläggningarna, men inte i besluten, samt att få sin mening antecknad i protokollet (*särskild mening*).

Första stycket gäller även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vad som sägs i första stycket gäller även en sådan präst som kyrkoherden för en utlandsförsamling utsett i sitt ställe enligt bestämmelserna i 5 kap. 7 § andra stycket.

7 §

Kyrkoherden för en utlandsförsamling är alltid ledamot i kyrkorådet för den församling där han eller hon är anställd.

Kyrkoherden får utse en präst som arbetar i en församling inom kyrkoherdens tjänstgöringsområde att i kyrkoherdens ställe vara ledamot i kyrkorådet i den församlingen. Förordnandet ska avse den tid för vilken övriga ledamöter har valts. Kyrkoherden ska underrätta kyrkorådets ordförande om förordnandet.

Om en präst som har utsetts enligt andra stycket är förhindrad att inställa sig till ett sammanträde kan kyrkoherden tjänstgöra i stället.

Kyrkoherden kan återkalla förordnandet.

Kyrkorättsnämnden noterar vidare att kyrkostyrelsen i sin skrivelse både i angiven nuvarande lydelse och föreslagen lydelse avseende 31 kap. 16 § och 32 kap. 16 § kyrkoordningen skrivit Domkapitlet i Uppsala Stift med versal begynnelsebokstav i ordet stift. Det ska rätteligen stå *Domkapitlet i Uppsala stift* med gemen begynnelsebokstav i ordet stift, vilket också är den nuvarande lydelsen i kyrkoordningen.

Kyrkorättsnämnden föreslår vidare andra rubriksättningar, lydelser och dispositioner än kyrkostyrelsen gällande 57 kap. kyrkoordningen. Detta för att de nya bestämmelserna bättre ska harmoniera med befintliga och nu föreslagna bestämmelser, såsom 57 kap. 5–6 §§ kyrkoordningen. Kyrkorättsnämnden föreslår således följande rubriksättning, disposition och lydelser.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

57 kap.

Församlingsinstruktioner för Svenska kyrkan i utlandet

FÖRSAMLINGSINSTRUKTION FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Församlingsinstruktionens innehåll

7 a §

För församlingar och övriga utlandsverksamheter inom Svenska kyrkan i utlandet ska en församlingsinstruktion utarbetas.

Instruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla det som anges i 5 § 2.

En församlingsinstruktion för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och

För varje församling inom Svenska kyrkan i utlandet ska det finnas en församlingsinstruktion.

Församlingsinstruktionen för en församling utarbetas av kyrkoherden och kyrkorådet i samråd med Domkapitlet i Visby stift.

Församlingsinstruktionen för Svenska kyrkan i utlandet ska innehålla

1. det som anges i 5 § 2,

kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

En församlingsinstruktion för en annan utlandsverksamhet utarbetas av kyrkoherden och kyrkostyrelsen i samråd med Domkapitlet i Visby stift. Den får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkostyrelsen och kyrkoherden var för sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen eller verksamheten.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en församling får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen för en annan verksamhet får väckas av kyrkostyrelsen, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

2. en beskrivning av församlingens verksamhet på andra orter än där församlingen är belägen,

3. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

4. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund.

Utfärdande och ändring av en församlingsinstruktion

7 b §

Församlingsinstruktionen får utfärdas av domkapitlet efter godkännande av kyrkorådet och kyrkoherden var för sig och efter att kyrkostyrelsen har getts tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat församlingsinstruktionen är den bindande för församlingen.

Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av kyrkorådet, kyrkoherden eller domkapitlet. En ändring godkänns och utfärdas på samma sätt som instruktionen.

PASTORAL PLAN FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Den pastoral planens innehåll

7 c §

För varje mobil verksamhet ska det finnas en pastoral plan.

Förslag till pastoral plan ska utarbetas av kyrkoherden för den församling som respektive mobil präst är stationerad i, i samråd med berörd mobil präst och Domkapitlet i Visby stift.

Den pastoral planen ska innehålla

1. uppgift om de orter där verksamhet

ska bedrivas,

2. uppgift om verksamhetens omfattning,

3. ett pastoralt program utifrån den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för de orter där verksamhet bedrivs,

4. uppgift om vilka lokaler som ska brukas,

5. en redovisning av hur samverkan sker med ambassader, konsulat och andra organisationer och

6. en redovisning av hur samverkan sker med andra kyrkor och samfund på verksamhetsplatserna.

Utfärdande och ändring av en pastoral plan

7 d §

Den pastoral planen får utfärdas av Domkapitlet i Visby stift efter godkännande av kyrkoherden och efter det att kyrkostyrelsen har givits tillfälle att yttra sig.

Efter att domkapitlet har utfärdat den pastoral planen är den bindande för den mobila verksamheten.

Fråga om ändring av den pastoral planen får väckas av kyrkoherden, domkapitlet eller kyrkostyrelsen. Ändringen ska godkännas och utfärdas på samma sätt som den pastoral planen.

Kyrkorättsnämnden föreslår slutligen justerade lydelse gällande kyrkostyrelsens förslag avseende 59 kap. 3, 7 och 9 §§ kyrkoordningen, i syfte att underlätta förståelsen, läsbarheten samt harmoniera skrivningarna med befintliga kyrkoordningsbestämmelser. Kyrkorättsnämnden förespråkar således följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

59 kap.

3 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på regional nivå fattas av stiftsstyrelsen efter hörande av domkapitlet.

Beslut om sådana medlemskap som avses i första stycket för Svenska kyrkan i utlandet fattas av kyrkostyrelsen efter hörande av Domkapitlet i Visby stift.

4 §

Beslut om medlemskap i ekumeniska och mellankyrkliga organ på lokal nivå fattas av kyrkorådet efter godkännande av kyrkoherden.

Första stycket gäller även för Svenska kyrkan i utlandet.

7 §

Församlingar och stift kan träffa lokala respektive regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en församling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av domkapitlet.

Utlandsförsamlingar kan träffa lokala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När en utlandsförsamling träffar ett sådant avtal ska det godkännas av Domkapitlet i Visby stift.

Kyrkostyrelsen kan för Svenska kyrkan i utlandet träffa regionala samarbetsavtal om särskild ekumenisk samverkan inom ramen för en nationell överenskommelse. När kyrkostyrelsen träffat ett sådant avtal ska det tillställas Domkapitlet i Visby stift för kännedom.

9 §

En församling kan ha vänförsamlingsrelation med församlingar i andra kyrkor.

Innan kyrkorådet träffar ett vänförsamlingsavtal med en församling i en kyrka som Svenska kyrkan inte har någon ekumenisk överenskommelse med ska avtalet underställas domkapitlet för godkännande.

Första och andra styckena gäller även för Svenska kyrkan i utlandet.

-
1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2025.
 2. Bestämmelserna i 57 kap. 7 a och 7 b §§ i de nya lydelseerna tillämpas första gången i samband med att det prövas om det ska ske en ändring av församlingsinstruktionen.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för pågående anställningar där Svenska kyrkan på nationell nivå är arbetsgivare för utsänd personal som tjänstgör i Svenska kyrkan i utlandet.
 4. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för övriga utlandsverksamheter till dess att det finns en församlingsinstruktion respektive en pastoral plan utfärdad i enlighet med 57 kap. 7 a och 7 b §§ i dess nya lydelse respektive 57 kap. 7 c och 7 d §§.

Utöver ovannämnda påpekanden och förslag har kyrkorättsnämnden utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot de av kyrkostyrelsen föreslagna ändringarna i kyrkoordningen.

I motionen 2024:33, Ändringar i kyrkoordningen, utlandskyrkan, föreslås kyrkomötet besluta att ändra ikraftträdandedatum till den 1 januari 2026 på de förslag till kyrkoordningsändringar som rör utlandskyrkan och som föreslås i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4 *Ändringar i kyrkoordningen*. Som motivering anges bland annat följande. Utlandskyrkan står, med de föreslagna förändringarna, inför en omvälvande förändring. Kyrkostyrelsen säger att mycket inte kommer att vara klart vid datum för ikraftträdande och att arbetet med implementeringen kommer att fortsätta. Detta är en otillfredsställande ordning och skapar förvirring, inte minst i utlandsförsamlingarna. När man genomför en så pass stor förändring som det nu handlar om gäller det att alla berörda delar i Svenska kyrkan är samspelta, klara besked ges och att alla verkar för sakens bästa, så att alla kan säga att ”så vill vi ha det och så ska vi arbeta”. Det som görs måste vara väl förankrat och göras till något gemensamt.

Motionen 2024:33 innehåller även fler förslag, men dessa innehåller inte förslag till ändringar i kyrkoordningen eller andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet och ankommer således inte på kyrkorättsnämnden att yttra sig över. Kyrkorättsnämnden har utifrån sitt granskningsuppdrag inget att erinra mot motionens förslag avseende ikraftträdandedatum. Kyrkorättsnämnden konstaterar dock att skrivelsen respektive motionen föreslår olika ikraftträdandedatum, vilket innebär att enbart det ena förslaget i denna del kan komma att vinna bifall i kyrkomötet. Vid utskottets och kyrkomötets behandling av frågorna bör skrivelsens och motionens olika förslag därför behandlas i anslutning till varandra.

Uppsala den 31 augusti 2024

På kyrkorättsnämndens vägnar,

Roberth Krantz, ordförande

Heidi Stenberg, sekreterare

Närvarande och beslutande: Roberth Krantz (ordförande), Anna-Lena Järvstrand, Mats Törnered, Margareta Nisser-Larsson, Margareta Andersson, Mattias Benke, Sten Janson och biskop Susanne Rappmann